

KIEROWNICY KATEDRY KLIMATOLOGII INSTYTUTU GEOGRAFICZNEGO UNIwersytetu Warszawskiego (1951-1974)

Prof. ROMUALD GUMIŃSKI – WSPOMNIENIE POŚMIERTNE¹

Zofia Kaczorowska

26 października 1952 roku, po 2-miesięcznej bezowocnej walce rodziny i lekarza przyjaciela z nie dającą się pokonać chorobą, odszedł cicho śp. profesor doktor Romuald Gumiński.

Śmierć ta dotknęła głęboko wszystkich, którzy mieli możliwość stykania się z profesorem czy to w życiu prywatnym, czy w pracy zawodowej zarówno w gabinecie profesorskim, jak i przy biurku dyrektorskim. Zawsze podchodził do każdego z uśmiechem na ustach, z dobrym słowem i ręką wyciągniętą do pomocy. Takim pozostanie na zawsze w naszej pamięci.

Romuald Gumiński urodził się 20 listopada 1896 r. w Warszawie i tu spędził całe swe pracowite życie. W roku 1918 wstąpił na Wydział Filozoficzny UW, chcąc kształcić się w zakresie geografii. Służba wojskowa na krótko przerywa tok jego studiów; zdemobilizowany w roku 1921, wraca natychmiast do Zakładu Geografii, gdzie pod kierunkiem prof. Stanisława Lencewicza na bazie geograficznej rozszerza i pogłębia swoje zamiłowania w dziedzinie meteorologii i klimatologii. W roku 1929 na podstawie monograficznej pracy pt. *Wilgotność powietrza w Polsce* uzyskuje stopień doktora filozofii.

W roku 1923 podejmuje pracę w Państwowym Instytucie Meteorologicznym i pełni ją ofiarnie przez całe życie. Dzięki zdolnościom, pracowitości i niezwyklej umiejętności obcowania z ludźmi szybko przechodzi kolejne szczeble: asystenta, adiunkta, naczelnika wydziału klimatologicznego, wreszcie wicedyrektora, a nawet okresowo dyrektora PIM. Nie poprzestawał na jednej powierzonej sobie funkcji, równocześnie znajdował czas na opiekę nad biblioteką, na pracę redaktorską czy to „Wiadomości Meteorologicznych”, czy „Roczników Państwowego Instytutu Meteorologicznego”. Zawsze stał mocno na stanowisku wiązania nauki z życiem i jego zasługą jest stworzenie w Państwowym Instytucie Meteorologicznym działu meteorologii rolniczej, przekształconego po wojnie na referat klimatologii rolniczo-leśnej. Dla postawienia tego działu na należytych poziomach nie tylko wiele czytał, ale również w 1930 r. został delegowany do Czechosłowacji, Austrii i Niemiec dla zapoznania się z pracami analogicznych placówek zagranicznych. Olbrzymią, może nie dość znaną, zasługą profesora Gumińskiego dla dobra nauki polskiej jest rewindykowanie całego archiwum PIM, wywiezionego w r. 1944 do Niemiec przez okupanta. Po powstaniu warszawskim profesor wraz z rodziną został wywieziony do Niemiec na roboty. Koniec wojny zastał go w Turynii, w pobliżu Gothy, gdzie, jak mu było wiadomo, zostało zdeponowane

¹ Kaczorowska Z., *Prof. Romuald Gumiński – Wspomnienie pośmiertne*, „Przegląd Geograficzny”, t. XXV, z. 1, 1953, „Prace i Studia Geograficzne”, t. 22, 1998.

archiwum PIM. Natychmiast zgłosił się do władz amerykańskich o zabezpieczenie majątku polskiego i, nawiązawszy kontakt z rządem polskim w Warszawie, uzyskał polecenie pozostania na miejscu, wydobywania i przywiezienia do Polski wszystkiego, co mu się uda odzyskać. Ze stosów materiałów, zwiezionych niemal z całej Europy, z wydatną pomocą żony i córki zdołał wydzielić archiwum klimatologiczne polskie i po pokonaniu piętrzących się trudności we wrześniu 1946 r. wrócił do Warszawy przywożąc 73 skrzynie rewindykowanych materiałów. Natychmiast po powrocie podjął pracę w Państwowym Instytucie Hydrologiczno-Meteorologicznym, najpierw na stanowisku konsultanta naukowego, a od lipca 1947 r. – zastępcy dyrektora do spraw meteorologii; na tym stanowisku pozostał aż do śmierci. Wiele pracy poświęcił organizacji sieci i odpowiedniemu zaopatrzeniu jej w sprzęt. Nie szczędził trudu na szkolenie obserwatorów, biorąc czynny udział w różnych kursach organizowanych przez PIHM. Kilkakrotnie wyjeżdżał za granicę do Szwecji i Norwegii w roku 1948 oraz do Czechosłowacji w roku 1951, reprezentując meteorologię polską na zjazdach Światowej Organizacji Meteorologicznej lub na konferencjach dyrektorów służb meteorologicznych państw demokracji ludowej.

W kraju brał także czynny udział w konferencjach i pracach organizowanych przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego i przez urzędy planowania przestrzennego.

Pomimo tak rozlicznych i różnorodnych zajęć profesor Gumiński znajduje czas na pracę dydaktyczną i pełni ją z wielkim zamięłowaniem. Już w okresie przedwojennym wykładał meteorologię i klimatologię w Uniwersytecie Warszawskim, w Politechnice, w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego i w Wolnej Wszechnicy Polskiej. W trudnych warunkach okupacyjnych nie przerywał pracy i prowadził wykłady na tajnym uniwersytecie. Dawni słuchacze z rozrzewnieniem wspominają, jak to profesor, pomimo niesłychanego wówczas tłoku w tramwajach, pieczołowicie przewoził przyrządy, aby studentom dać choć namiastkę ćwiczeń. Po powrocie z tułaczki już w roku 1946/47 podejmuje wykłady z meteorologii i klimatologii dla wszystkich wydziałów Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego i specjalne wykłady dla leśników, jak również w Uniwersytecie Warszawskim i w Politechnice Warszawskiej.

W roku 1932 habilitował się w zakresie klimatologii w Wolnej Wszechnicy Polskiej, w roku 1937 uzyskał weryfikację stopnia docenta przez Min. WRiOP, w roku 1949 został przeniesiony do SGGW. W roku 1951 został mianowany profesorem Uniwersytetu Warszawskiego i kierownikiem świeżo utworzonej Katedry Klimatologii na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi. Z wielką energią przystąpił do organizacji zakładu i mającej się w roku 1952 rozpocząć specjalizacji z klimatologii na II stopniu studiów. Niestety, nie było mu już dane wypuścić w świat pierwszych w Warszawie magistrów klimatologii ani też pracować z nowymi adeptami tej umiłowanej przez niego nauki.

Był członkiem Sekcji Meteorologii Rolniczej Światowej Organizacji Meteorologicznej, członkiem Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademii Umiejętności, organizatorem i wieloletnim członkiem zarządu Polskiego Towarzystwa Meteorologicznego i Hydrologicznego, wreszcie przewodniczącym oddziału warszawskiego tegoż Towarzystwa.

Wszystkie te zajęcia nie pochłaniały go bez reszty, zawsze miał czas na uważne śledzenie literatury zagranicznej, na rozszerzanie i pogłębianie swych horyzontów myślowych oraz na własną pracę naukową. Spis prac profesora Gumińskiego przekroczył liczbę 70, z czego połowa przypada na okres powojenny, świadcząc o wielkim, wciąż

rosnącym dynamizmie. Zakres jego prac był bardzo szeroki: od artykułów popularnych, pisanych niezwykle żywo i barwnie, poprzez skrypty i podręczniki aż do oryginalnych opracowań, opartych na najnowszych zdobyczach nauki. Szczególnie cenną pozycję stanowi praca pt. *Ważniejsze elementy klimatu rolniczego Polski Południowo-Wschodniej*, uzupełniająca ogromną lukę w dziedzinie nowszych opracowań klimatologicznych. W sposób jasny i prosty autor wprowadza nas w warunki termiczne tego obszaru, a liczne tabele są cennym materiałem źródłowym. Dwie najnowsze prace: *Uwagi o dawnych i nowych metodach w klimatologii* oraz *Materiały do poznania genezy i struktury klimatu Polski* wprowadzają w nowe dziedziny klimatologii, przy czym w ostatniej autor daje konkretne zastosowania nowych metod do badania klimatu Polski.

Choroba, a za nią nieubłagana śmierć oderwała go niemal dosłownie od biurka, na którym pozostawił szereg prac rozpoczętych, do których, niestety, nie było mu już dane powrócić.

Jego głębokie umiłowanie prawdy, wielka, niecodzienna życzliwość dla każdego człowieka, jego nie spotykana pracowitość niech będą dla nas wzorem.

PRACE OPUBLIKOWANE

1. *Jeziro Czerniakowskie*. Praca wykonana w Zakładzie Geografii UW, nr 3, 1925 (z. M. Jasińską, R. Kobendzą).
2. *Stacja meteorologiczna w Łodzi*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 6, z. 2, 1926, s. 61-63.
3. *Przebieg miesięczny pogody (od grudnia 1927 do maja 1928)*. „Gazeta Rolnicza”, roczniki z lat 1927-1928.
4. *Przebieg miesięczny pogody (za lata 1928-1930)*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrologiczne”, t. 7, z. 7, 1927 oraz t. 10, 1930.
5. *Sprawozdania z funkcjonowania sieci fenologicznej polskiej w 1926 r.* „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 7, z. 7, 1927, s. 144.
6. *Wilgotność powietrza w Polsce (wahania i rozkład geograficzny)*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 3, 1927, ss. 71.
7. Bibliografia meteorologiczna opracowana i zestawiona przez”Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 8, 9, 10, 1928, 1929, 1930.
8. *Meteorologia na usługach żeglarstwa morskiego*. „Wiedza i Życie”, nr 7, 1928, s. 475-486.
9. *Organizacja służby meteorologicznej*. „Radio. Ilustrowany Tygodnik dla Wszystkich”, 1928.
10. *Pogoda a lotnictwo*. „Wiedza i Życie”, nr 6, 1928, s. 421-432.
11. *Rychliński Jan Paweł. Nekrolog*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 8, 1928, s. 44.
12. *O rozkładzie geograficznym wilgotności powietrza w Polsce*. [W:] II Zjazd Geografów Słowiańskich, t. 1, 1929, s. 71-73.
13. *Grad, jego pochodzenie i walka z nim*. „Prace Państwowego Instytutu Meteorologicznego”, nr 1, 1930, s. 5-13.
14. *Sieć meteorologiczna polska w okresie 1918-1928*. „Polska Zbrojna” z dnia 19 III 1930.
15. *Wpływ ekspozycji na klimat (wg wyników badań Bawarskiego Instytutu Doświadczalno-Leśnego)*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 10, 1930, s. 301-304, 379-380.
16. *Grady w Polsce w roku 1930*. „Prace Państwowego Instytutu Meteorologicznego”, nr 1, 1931, s. 11-82.
17. *Klimat przyziemnej warstwy powietrza*. „Przegląd Geograficzny”, t. 10, z. 3/4, 1931, s. 268-273.
18. *Meteorologia rolnicza w Czechosłowacji, Austrii i w Niemczech*. „Biuletyn Towarzystwa Geofizyków”, z. 2/3, 1931. s. 5-11.
19. *Pogoda*. „Biblioteka przyrodnicza dla wszystkich”, ser. C, nr 229, 1931, ss. 108.

20. *Zima roku 1928/1929 w Polsce*. „Przegląd Geograficzny”, t. 11, 1931, s. 110-127.
21. *Cele i potrzeby klimatologii polskiej*. „Biuletyn Towarzystwa Geofizyków”, z. 4/5, 1932, s. 40-44.
22. *Służba klimatologiczna w Polsce*. „Biuletyn Towarzystwa Geofizyków”, z. 4/5, 1932, s. 40-44.
23. *Grady w Polsce w roku 1932*. „Prace PIM”, 1933, ss. 67.
24. *Klimat*. „Świat i Życie”, t. 2, 1934, s. 1203-1210.
25. *Klimat Polesia z punktu widzenia potrzeb rolnictwa*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 16, z. 10/12, 1934, s. 109-110.
26. *Grady w woj. Tarnopolskim w okresie 1926-1933*. „Prace Państwowego Instytutu Meteorologicznego”, nr 4, 1934, s. 3-13.
27. *Meteorologia i służba meteorologiczna na usługach rolnictwa*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 14, 1934, z. 7-12, s. 42-51.
28. *Hłasek-Hłasko Stefan. Wspomnienie pośmiertne*. „Przegląd Geograficzny”, t. 15, 1934/1935, s. 240-242.
29. *Czy Rudka jest wilgotna?* „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 15, z. 7/9, 1935, s. 118-123.
30. *Klimat lokalny zбочa doliny Dniestru*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 15, z. 10/12, 1935, s. 140-146.
31. *Meteorologia*. „Świat i Życie”, t. 3, 1935, s. 584-586.
32. *Przedmowa* [do Kurdwanowska S., *Wyniki obserwacji fenologicznych w roku 1931*]. [W:] Rocznik Państwowego Instytutu Meteorologicznego za rok 1931, Warszawa, 1935 (z J. Lugeon).
33. *Prace badawcze prowadzone przez Oddział Stacji Państwowego Instytutu Meteorologicznego*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 15, z. 4-6, 1935, s. 89-90.
34. *Toluolowy termometr „minimum” i jego własności fizyczne*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 15, z. 4/6, 1935, s. 78-85.
35. *Über einige wissenschaftliche Untersuchungen der landwirtschaftlich-meteorologischen Abteilung des Staatlichen Meteorologischen Instituts von Polen*. „Bericht vorgelegt der internationalen Klimatologischen Kommission-Sitzung in Danzig”, Warszawa 1935, ss. 7.
36. *Klimat Polesia z punktu widzenia potrzeb rolnictwa*. „Komisja Naukowa Badań Ziem Wschodnich”, Warszawa, 1936, ss. 5.
37. *Konferencja Międzynarodowej Unii Geodezyjno-Geofizycznej w Edynburgu we wrześniu 1936 r.* „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 16, z. 10/12, 1936, s. 108-110.
38. *Niezwykły wypadek gołoledzi*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 16, z. 1/3, 1936, s. 37-38.
39. *Trąba powietrzna nad Lublinem w dniu 20 lipca 1931*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 16, z. 7/9, 1936, s. 73-79.
40. *Kazimierz Szulc. Wspomnienie pośmiertne*. „Przegląd Geograficzny”, t. 18, 1938, s. 194.
41. *Stacja meteorologiczna przy ul. Czerniakowskiej nr 134 w Warszawie*. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 18, z. 1-3, 1938, s. 10-14.
42. *Rola klimatu w produkcji rolniczej północnego Pomorza*. „Jantar”, t. 3, z. 2, 1939, s. 77-81.
43. *Studia nad przymrozkami wiosennymi w Polsce*. „Prace Państwowego Instytutu Meteorologicznego”, z. 8, 1939, ss. 36.
44. *Burza i zjawiska jej towarzyszące*. „Wiadomości Korespondenta Rolnego GUS”, t. 19, z. 7/8, 1947, s. 6-9.
45. *„Duży” i „mały” klimat*. „Wiadomości Korespondenta Rolnego GUS”, t. 10, z. 9, 1947, s. 4-7.
46. *Początek robót polnych w Polsce*. „Wiadomości Służby Hydrograficznej”, t. 1, z. 2, 1947, s. 75-96.
47. *Szata śnieżna*. „Wiadomości Korespondenta Rolnego GUS”, t. 10, z. 12, 1947, s. 3-4.
48. *Częstotliwość wiatrów I, II, III (mapy 5-7)*. [W:] Studium Planu Krajowego II, pod kierunkiem J. Chmielowskiego i J. Zaremby, GUPP, Warszawa 1948.

49. *Człowiek na dnie oceanu powietrznego*. „Gazeta Obserwatora PIHM”, t. 1, z. 12, 1948, s. 10-12; t. 2, z. 1, 1949, s. 11-12 i z. 4, s. 12-14.
50. *VIII Kongres Międzynarodowej Unii Geodezyjnej i Geofizycznej w sierpniu 1948 r.* „Gazeta Obserwatora PIHM”, t. 1, z. 10, 1948, s. 17.
51. *Ludowe prognozyki pogody*. „Gazeta Obserwatora PIHM”, t. 1, z. 9, 1948, s. 7-9.
52. *Obserwacje fenologiczne – ich cel i znaczenie*. „Geografia w Szkole”, t. 1, z. 2, 1948, s. 3-9.
53. *Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych [w Polsce]*. „Przegląd Meteorologiczny i Hydrologiczny”, t. 1, z. 1, 1948, s. 7-20.
54. *Śp. prof. dr Dezydery Szymkiewicz*. „Gazeta Obserwatora PIHM”, t. 1, z. 6, 1948, s. 2-3.
55. *Zasady meteorologii i klimatologii (wg wykładów wygłoszonych na IV turnusie kursu dla obserwatorów stacji meteorologicznych wyższych rzędów zorganizowanego przez PIHM)*. Warszawa, 1948, ss. 78.
56. *Znaczenie obserwacji meteorologicznych dla człowieka i jego gospodarki*. „Gazeta Obserwatora PIHM”, t. 1, z. 1, 1948, s. 3-7.
57. *Uwagi o dawnych i nowych metodach klimatologii*. „Przegląd Geograficzny”, t. 22, 1948/1949, s. 111-120.
58. *Klimat Polski a klimat świata*. „Problemy”, t. 3, z. 7, 1949, s. 458-460.
59. *Przyczynki do klimatologii Polski. Cz. II. Temperatura (powietrza)*. „Wiadomości Służby Hydrologicznej i Meteorologicznej”, t. 1, z. 5, 1949, ss. 37 (z W. Wiszniewskim i L. Bartnickim).
60. *Przymrozki i ich przewidywanie*. „Gazeta Obserwatora PIHM”, t. 2, z. 6, 1949, s. 12-14.
61. *35-letnie „okresy” wahań klimatycznych Brücknera w świetle klimatologii dzisiejszej*. „Wiadomości Służby Hydrologicznej i Meteorologicznej”, t. 1, z. 4, 1949, s. 51-62.
62. *Kurs meteorologii i klimatologii (wykłady wygłoszone w SGGW w Warszawie)*. Akademicka Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa, 1950, ss. 238; 2 wyd. PZWS Warszawa, 1950, ss. 241.
63. *Międzynarodowa Konwencja Meteorologiczna*. „Gazeta Obserwatora PIHM”, t. 3, z. 3, 1950, s. 15-16.
64. *Pogoda i klimat*. [W:] Agrotechnika, PIWR, Warszawa, 1950; wyd. 2. poprawione i uzupełnione PWRiL, Warszawa, 1952.
65. *Rozkład opadów atmosferycznych na terenie Wielkopolski i Pomorza na podstawie nowej serii obserwacyjnej 1891-1930*. „Gospodarka Wodna”, t. 10, z. 10/11, 1950, s. 326-329.
66. *Ważniejsze elementy klimatu rolniczego Polski Południowo-Wschodniej*. „Wiadomości Służby Hydrologicznej i Meteorologicznej”, t. 3, z. 1, 1950, s. 57-113.
67. *Izoanomale rocznych sum opadu na terenie Wielkopolski i Pojezierza Pomorskiego*. „Przegląd Meteorologiczny i Hydrologiczny”, t. 3/4, 1950/1951, s. 84-90.
68. *Potrzeby meteorologii klimatologicznej*. „Przegląd Meteorologiczny i Hydrologiczny”, t. 3/4, 1950/1951, s. 311-312.
69. *Jednorodność materiału obserwacyjnego - podstawowy warunek opracowań klimatologicznych*. „Gazeta Obserwatora PIHM”, t. 4, z. 6, 1951, s. 1-3.
70. *Las jako czynnik makroklimatyczny*. „Wiadomości Służby Hydrologicznej i Meteorologicznej”, t. 3, z. 2, 1951, s. 3-33.
71. *Meteorologia i klimatologia dla rolników*. PWRiL, Warszawa, 1951, ss. 240; wyd. 2. poprawione i uzupełnione przez Z. Kaczorowską. PWRiL, Warszawa, 1954, ss. 168.
72. *Metoda izarytm w klimatologii*. „Gazeta Obserwatora PIHM”, t. 4, z. 11, 1951, s. 2-9.
73. *Rozkład wiatrów na niektórych stacjach wschodniej polaci Polski*. „Wiadomości Służby Hydrologicznej i Meteorologicznej”, t. 3, z. 2, 1951.
74. *Zarys meteorologii i klimatologii*. PIHM, Warszawa, 1951, ss. 91.
75. *Materiały do poznania genezy i struktury klimatu Polski (fakty i problemy)*. „Przegląd Geograficzny”, t. 24, z. 3, 1952, s. 3-26.

76. *Meteorologia na usługach budownictwa zimowego*. „Przegląd Meteorologiczny i Hydrologiczny”, t. 5, z. 1-2, 1952, s. 108-115.

77. *Przewodnik metodyczny do podręcznika Meteorologia i klimatologia dla rolników doc. dra R. Gumińskiego*. SGGW – Rolnicze Studium Zaoczne, Warszawa, 1952, ss. 67; wyd. 2. 1953, ss. 64.

78. *Zagadnienia klimatyczne w planowaniu przestrzennym*. „Prace Instytutu Urbanistyki i Architektury”, t. 2, z. 1, 1952, s. 55-76.

Wydane pośmiertnie

79. *Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce*². „Prace i Studia Geograficzne”, t. 22, 1998, s. 69-117.

80. *Życiorys*³. „Prace i Studia Geograficzne”, t. 22, 1998, s. 11-14.

Recenzje

81. Kolacek F., *Wie weit dringt der Ostseefrühlung vor?*, „Meteorologische Zeitschrift”. t. 11, 1927. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 8, 1928, s. 35.

82. R. V. Conrad, *Zur Reduction des Terminmittels der Bevölkerung auf wahre Mittel*, „Meteorologische Zeitschrift”, t. 12, 1928. „Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne”, t. 8, 1928, s. 72-73.

² Pełny tekst opracowania wykonanego na zlecenie Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. Artykuł pod tym samym tytułem, opublikowany w 1948 r. w „Przeglądzie Meteorologicznym i Hydrologicznym” stanowił skrót opracowania. Pracę opublikowano w 1998 r. w „Pracach i Studiach Geograficznych” poświęconych 100-leciu urodzin R. Gumińskiego.

³ Własnoręcznie napisany życiorys R. Gumińskiego, zachowany w prywatnym archiwum J. Kondrackiego, opublikowany w 100-lecie urodzin.

Zofia Kaczorowska

PROFESSOR ROMUALD GUMIŃSKI – OBITUARY NOTICE

SUMMARY

Prof. dr. R. Gumiński passed away on the 26th of October 1952. Those who met Professor, in private life or at work, were moved by his death.

He thought that life and a scientific work should be combined. Professor deserves the credit for foundation of the Agrometeorology Department in the State Meteorological Institute. He also deserves credit for the retrieval of whole SMI archives which, were taken away to Germany during the war. Travelling abroad, frequently represented Polish meteorologists. In Poland, however, he actively participated in the work of Planning Committee and of Spatial Planning Office. At the same time Professor put his heard into didactic and scientific work.

Of particular importance is his work *Ważniejsze elementy klimatu rolniczego Polski południowo-wschodniej*. New fields of climatology are introduced by following works: *Uwagi o dawnych i nowych metodach klimatologii*, *Materiały do poznania genezy i struktury klimatu Polski*. The death literally found him of his desk.